Perustuslakivaliokunta

Maanantai 25.5.2020 klo 8.30—11.20 ja 12.15—13.30

Läsnä
puheenjohtaja Johanna Ojala-Niemelä sd
varapuheenjohtaja Antti Häkkänen kok
jäsen Outi Alanko-Kahiluoto vihr
jäsen Bella Forsgrén vihr
jäsen Olli Immonen ps
jäsen Hilkka Kemppi kesk
jäsen Mikko Kinnunen kesk
jäsen Anna Kontula vas
jäsen Markus Lohi kesk
jäsen Mats Löfström r
jäsen Sakari Puisto ps
jäsen Wille Rydman kok (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9) (5 osittain)
jäsen Heikki Vestman kok
jäsen Tuula Väätäinen sd (1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9) (5 osittain)
varajäsen Mari Holopainen vihr (1, 2, 3, 4)
varajäsen Johannes Koskinen sd (1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9) (5 osittain)
varajäsen Sari Tanus kd

Sihteerit
valiokuntaneuvos Matti Marttunen
valiokuntaneuvos Mikael Koillinen
valiokuntaneuvos Liisa Vanhala

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 17 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Senaatti-kiinteistöistä ja Puolustuskiinteistöistä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 31/2020 vp

Asia on saapunut perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten erityisesti ministeriöiden välisen ohjaustoimivallan tarkkarajaisuudesta. Lausunto on annettava puolustusvaliokunnalle.

Valiokunta hyväksyi asiantuntijasuunnitelman. Kutsutaan kuultaviksi: puolustusministeriön edustaja, eduskunnan oikeusasiamies, professori Olli Mäenpää, professori (emeritus) Teuvo Pohjolainen ja professori Janne Salminen.

4. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle yhteisen kriisinratkaisurahaston yhteisen varautumisjärjestelyn aikaistetusta käyttöönotosta ja muutoksista valtiosopimukseen vakausmaksujen siirrosta yhteiseen kriisinratkaisurahastoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä (vakausmaksuja koskevan sopimuksen muuttaminen)

Valtioneuvoston U-kirjelmä U 15/2020 vp

Asia on saapunut perustuslakivaliokuntaan tiedoksi.

Valiokunta päätti kuulla asiantuntijoita.

Valiokunta hyväksyi asiantuntijasuunnitelman. Kutsutaan kuultaviksi: valtiovarainministeriön edustaja ja professori Päivi Leino-Sandberg.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 72/2020 vp
Asiantuntijalausunto HE 72/2020 vp PeV 25.05.2020 ylilääkäri Taneli Puumalainen, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) Asiantuntijalausunto A 5
Asiantuntijalausunto HE 72/2020 vp PeV 25.05.2020 professori Veli-Pekka Viljanen Asiantuntijalausunto B 5
Asiantuntijalausunto HE 72/2020 vp PeV 25.05.2020 professori Mikael Hidén Asiantuntijalausunto C 5
Asiantuntijalausunto HE 72/2020 vp PeV 25.05.2020 professori Kaarlo Tuori Asiantuntijalausunto D 5
Asiantuntijalausunto HE 72/2020 vp PeV 25.05.2020 OTT, yliopistonlehtori Anu Mutanen Asiantuntijalausunto E 5
Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta F 5

Valiokunnassa olivat kuultavina:
- hallitusneuvos Ismo Tuominen, sosiaali- ja terveysministeriö
- ylilääkäri Taneli Puumalainen, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL), liite
- professori Veli-Pekka Viljanen, liite
- professori Mikael Hidén, liite

Valiokuntaan ovat saapuneet kirjalliset lausunnot:
- professori Kaarlo Tuori, liite
- OTT, yliopistonlehtori Anu Mutanen, liite

Valiokunta lopetti asiantuntijakuulemisen.

Valiokunta kävi valmistavan keskustelun.

Kokous keskeytettiin kello 11.20 ja sitä jatkettiin kello 12.15.

Sihteeri esitteli lausuntoluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Valiokunta päätti yksimielisesti muuttaa kappaleen 3 viimeisen virkkeen kuulumaan seuraavasti: "Lainsäädännön systematiikan kannalta on kuitenkin suositeltavaa, ettei perusoikeuspoikkeuksista säädetä nyt ehdotetun kaltaisesti normaalioloissakin sovellettavan lain osana."

Valiokunta päätti yksimielisesti lisätä kappaleen 10 loppuun uuden virkkeen seuraavasti: "Valiokunta on pitänyt välttämättömänä, että tulevissa esityksissä arvioidaan merkittävästi nyt esitettyä yksilöidymmin poikkeusolojen olemassaolon perusteita (PeVM 17/2020 vp, s. 2)."

Valiokunta päätti yksimielisesti muuttaa kappaleen 16 toiseksi viimeisen virkkeen kuulumaan seuraavasti: "Sääntelyllä pyritään siihen, että ravitsemistoimintaa voidaan harjoittaa merkittävästi laajemmin kuin mikä on voimassaolevan, määräaikaisen sääntelyn aikana mahdollista."

Valiokunta päätti yksimielisesti lisätä kappaleen 18 loppuun uuden virkkeen seuraavasti: "Samalla on tarkasteltava myös perusoikeuksien kannalta vähemmän rajoittavia muita sääntelyvaihtoehtoja (ks. esim. PeVM 14/2020 vp)."

Valiokunta päätti yksimielisesti lisätä kappaleen 19 viimeiseen virkkeeseen sanan "säädösperusteisesti".

Valiokunta päätti yksimielisesti poistaa kappaleen 28 kuudennen virkkeen.

Valiokunta päätti yksimielisesti muuttaa valiokunnan päätösesityksen kuulumaan seuraavasti: "Perustuslakivaliokunta esittää, että lakiehdotusta ei voida säätää perustuslain 23 §:n nojalla ja että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä vain, jos valiokunnan lailla säätämisen vaatimuksesta tekemä huomautus otetaan asianmukaisesti huomioon."

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

6. Muu asia: Valtioneuvoston asetus väliaikaisista poikkeuksista sovellettaessa eräitä vuosilomalain, työaikalain ja työsopimuslain säännöksiä

Muu asia M 22/2020 vp
Valiokunnan lausunto TyVL 6/2020 vp

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausunto TyVL 6/2020 vp on saapunut valiokuntaan.

7. Selvitys eduskunnan perustuslaissa turvatun tiedonsaantioikeuden toteutumisesta

Valiokunnan oma asia O 35/2020 vp
Valiokunnan lausunto YmVL 4/2020 vp
Valiokunnan lausunto TrVL 1/2020 vp
Valiokunnan lausunto MmVL 10/2020 vp
Valiokunnan lausunto SuVL 4/2020 vp
Muu asiakirja 25052020_LiV_aiemmat_kannanotot_O_35_2020.pdf A 7

Tarkastusvaliokunnan lausunto TrVL 1/2020 vp on saapunut valiokuntaan.

Maa- ja metsätalousvaliokunnan lausunto MmVL 10/2020 vp on saapunut valiokuntaan.

Suuren valiokunnan lausunto SuVL 4/2020 vp on saapunut valiokuntaan.

Valiokunta merkitsi saapuneeksi lakivaliokunnan kannanoton: Lakivaliokunnalla ei ole lainsäädäntöasioiden käsittelyssä ollut tiedonsaantiin liittyviä ongelmia. EU-asioiden käsittelyn osalta valiokunta kuitenkin kiinnittää huomiota valtioneuvoston kirjelmään U 11/2019 vp OLAF-asetuksen muuttamisesta.Kyseisessä OLAF-asetuksen muuttamista koskevassa asiassa valtiovarainministeriö toimitti eduskunnalle ensin komission asetusehdotusta koskevan E-kirjeen (E 62/2018 vp) 5.7.2018 ja neuvostossa käydyissä neuvotteluissa saavutettua neuvoston neuvottelumandaattia koskevan E-jatkokirjeen (EJ 14/2019 vp) 11.9.2019. Komissio antoi asetusehdotuksensa 23.5.2018. Valtioneuvoston U-kirjelmä (U 11/2019 vp) on toimitettu eduskunnalle 19.12.2019 eli yli puolitoista vuotta asetusehdotuksen antamisen jälkeen. Perustuslain 96 §:ssä tarkoitetuin tavoin valtioneuvoston on toimitettava kirjelmällään (ns. U-kirjelmä) säännöksessä tarkoitettu ehdotus eduskunnalle viipymättä siitä tiedon saatuaan eduskunnan kannan määrittelyä varten. Kyseisessä EU-asian käsittelyssä kyse oli erityisesti oikean kirjelmätyypin valinnasta eduskunnan informoimisessa.OLAF-asetuksen muuttamista koskeva asia koski mm. oikeusministeriön hallinnonalaan liittyviä rikostutkintaan ja syyttäjäntoimeen liittyviä kysymyksiä. E-kirjelmän (E 62/2018 vp) osalta oikeusministeriön hallinnonalan näkemykset tulivat kuitenkin esiin vasta asian eduskuntakäsittelyn aikana. Lakivaliokunnan lausunnosta LaVL 20/2018 vp ilmi käyvin tavoin valiokunta on pyytänyt valtiovarainministeriötä ja oikeusministeriötä arvioimaan asetusmuutosehdotusta eräiltä osin tarkemmin ja täydentänyt valtioneuvoston kantaa saamansa ministeriöiden yhteisen lausunnon johdosta. Myöhempi U-kirjelmän antaminen asiassa merkitsi samalla myös valtioneuvoston sisäisen valmistelun parempaa yh-

teensovittamista verrattuna E-kirjeeseen.Yleisesti eduskunnan tiedonsaannin osalta lakivaliokunta toteaa, että eduskunnalla on perustuslain 47 §:n säännöksen mukaan oikeus saada valtioneuvostolta asioiden käsittelyssä tarvitsemansa tiedot. Lakivaliokunta pitää oleellisena perustuslakivaliokunnan pöytäkirjassa (PeVP 30/2020 vp) todettua näkemystä, jonka mukaan ilmeistä on, että tietojen tarpeellisuuden arviointi kuuluu eduskunnan yksinomaiseen toimivaltaan. EU-asioiden osalta lakivaliokunta pitää tärkeänä perustuslakivaliokunnan pöytäkirjassa esiin nostettua vaatimusta eduskunnan riittävästä ja ajantasaisesta informoimisesta myös EU-asioissa perustuslain 96 ja 97 §:n mukaisilla menettelyillä. Tärkeä on myös pöytäkirjassa todettu huomio siitä, että vaatimuksella tiedon toimittamisesta viipymättä on tietoisesti korostettu sitä, että eduskunnalle on turvattava tosiasialliset mahdollisuudet lausua kantansa ehdotuksesta ja vaikuttaa Suomen neuvottelukantojen muovaamiseen.

Valiokunta merkitsi saapuneeksi: liikenne- ja viestintävaliokunnan kirje valiokunnan aiemmista kannanotoista lainvalmisteluun ja eduskunnan tiedonsaantioikeuteen liittyen.

8. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

9. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on tiistaina 26.5.2020 klo 10.30.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Matti Marttunen